

FISCAAL VRIENDELIJK (ST)ERVEN

De notaris luistert, geeft raad en tekent mee

KONINKLIJKE FEDERATIE

VAN HET BELGISCH NOTARIAAT

SUCCESSIEPLANNING

Deel 2

SUCCESSIEPLANNING

De notaris luistert, geeft raad en tekent mee

Deel 2 FISCAAL VRIENDELIJK (ST)ERVEN

KONINKLIJKE FEDERATIE

VAN HET BELGISCH NOTARIAAT

© Mediafin NV, 2010. Dit werk is een uitgave van de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat in samenwerking met Mediafin NV, uitgever van de kranten De Tijd en L'Echo, die de auteursrechten van het werk beheert. Niets uit deze uitgave mag door middel van elektronische of andere middelen, met inbegrip van automatische informatiesystemen, worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Mediafin NV. Contact: Mediafin - D. Haerens, Havenlaan 86c, 1000 Brussel.

Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat
Nederlandstalige Gemeenschapsraad
Verantwoordelijke uitgever: P. Verhaegen
Bergstraat 30/34
1000 Brussel
2010
D/2010/1928/3
Oktober 2010
<http://www.notaris.be>

INHOUDSTAFEL

Algemeen	4
Zo zit ons successierecht in elkaar	6
• Waarop worden successierechten geheven.....	6
• Niet alle Belgen zijn gelijk voor de wet	8
• De aangifte van uw nalatenschap	10
• Praktisch: successierechten betalen.....	11
Hoe duur is erven in ons land.....	12
• Enkele opmerkingen vooraf	12
• Tarief in rechte lijn, tussen echtgenoten en samenwonenden	13
• Samenwonen in het Vlaams Gewest.....	16
• Samenwonen in het Waals Gewest.....	17
• Samenwonen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	17
Uw gezinswoning en de fiscus.....	24
• Vlaanderen.....	24
• Brussel	29
• Wallonië	30

Het familiebedrijf: gunstregeling met strenge voorwaarden 31

- Vóór het overlijden van de ondernemer 31
- Na het overlijden 34
- Conclusie: vangnet met mazen.....37

Kan uw huwelijkscontract de successiedruk beperken 38

- Verander van huwelijksstelsel 38
- Stop uw eigen goederen in de gemeenschap 38
- Schrap de 'langst leeft, al heeft'-clausule 38
- Kies voor het comfort van een 'keuzebeding' 39
- Las bij scheiding van goederen een 'alsof'-beding in 41
- Stap over naar een sterfhuisclausule als u ziek wordt 42

Het hoe en waarom van een testament 43

- Het 'verdeel-en-heers'-testament 43
- Uitsparen op de latere vereffening 44
- Het restlegaat 45
- Verdien je hemel met een duo-legaat 46

De schenking: het paradepaardje van de successieplanning 47

- Regio's aan de macht 47
- Belastingvrij weggeven 47
- Via een Belgische notaris: zeer laag tarief 48
- Gokschenkeningen, in Las Vegas-stijl 49

ALGEMEEN

In onze steeds complexer wordende maatschappij wil de notaris u een helpende hand reiken.

Veel pijnlijke situaties kunt u voorkomen door tijdig zijn of haar advies in te winnen.

Het behoort trouwens tot de taak van de notaris u te informeren en u onpartijdig te adviseren.

Een eerste oriëntatiegesprek zal meestal gratis zijn. Indien er een grondige dossierstudie nodig is, maakt u best vooraf een duidelijke afspraak over de vergoedingen.

Een notaris mag de vergoeding voor zijn diensten niet vrij vaststellen, maar moet een tarief eerbiedigen dat in de meeste gevallen bij wet is vastgesteld.

Elk jaar gaan meer dan 2 miljoen cliënten bij de notaris langs voor advies en het verlijden van akten.

In België zijn momenteel +/- 1.420 notarissen actief in +/- 1.180 notariskantoren, waaronder 216 associaties die samen 464 notarissen groeperen. Zij zijn verenigd in de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat.

U vindt alle contactgegevens van de notariskantoren (incl. e-mail) in het adresboek op onze website www.notarissen.be

De wetten veranderen snel.

Misschien is er reeds een aangepaste versie van deze brochure te vinden op onze website.

FISCAAL VRIENDELIJK (ST)ERVEN

ZO ZIT ONS SUCCESSIE- RECHT IN ELKAAR

Sommige politici noemen successierechten een instrument van sociale rechtvaardigheid. Ze spreken over solidariteit in één land tussen mensen die niet dezelfde kansen kregen. Maar de belastingplichtige ziet het anders.

Voor hem is het successierecht een vermogensbelasting. Niet meer of minder. En dus niet erg geliefd. Hebben we tijdens ons leven de staatskas al niet genoeg gestijfd? Niet verwonderlijk dus dat de Belg fiscaalvriendelijke manieren zoekt om zijn erfenis door te geven.

Fiscale successieplanning betekent niet: successierechten ontduiken. Het gaat niet over illegale praktijken, bedrog of fraude. Successieplanning tracht via legale technieken de successierechten te ontwijken. Het fiscaal jargon spreekt over 'de toegelaten keuze van de minst belaste weg'. De zoektocht naar een lagere belastingdruk, met respect voor de wet, behoort tot het normale gedrag van een goede huisvader, die zijn privévermogen beheert. Die opvatting wint veld in onze rechtspraak, tot zelfs in de hoogste regionen van de belastingadministratie, de Rulingcommissie.

● WAAROP WORDEN SUCCESSIERECHTEN GEHEVEN ●●●●●●●●

Iemand sterft. Op zijn bezittingen wordt een belasting over de dood heen geheven. 'Erfenisrechten' in de volksmond, officieel 'successierechten'.

RIJKSINWONER

De Belgische rijksinwoner moet successierechten betalen op zijn nalatenschap.

Wie is een rijksinwoner?

Iemand die op het ogenblik van zijn overlijden, zijn domicilie of zetel van zijn vermogen in het koninkrijk België heeft.

Wat is een domicilie?

De effectieve, voortdurende en feitelijke woonplaats van de overledene. Het is de plaats waar de erflater zijn haard (domus), zijn familie, zijn thuis en het centrum van zijn private werkzaamheid en gevoelsleven heeft. Meestal valt deze feitelijke woonplaats samen met de wettelijke, 'officiële' woonplaats. Dat is waar u ingeschreven bent in het bevolkingsregister.

Wat is de zetel van een vermogen?

De plaats van waaruit de overledene zijn goederen beheerde of er toezicht over hield. Dit is dus niet noodzakelijk de plaats van de ligging van deze goederen.

Nationaliteit speelt geen rol voor de Belgische successierechten. De erfgenamen worden belast op het netto wereldvermogen: alle goederen van de overleden rijksinwoner, waar die zich ook bevinden, zelfs in het buitenland. U kunt wel de schulden in aftrek brengen.

NIET-RIJKSINWONER

De niet-rijksinwoner heeft op het ogenblik van zijn overlijden zijn domicilie of zetel van zijn vermogen in het buitenland. Zijn nalatenschap ondergaat een bijzonder soort successierecht, het 'recht van overgang bij overlijden'. Die erfenis ondergaat alleen een belasting op zijn bruto Belgisch onroerend vermogen. De schulden die nog op het vermogen drukken, zelfs hypothecair gewaarborgde schulden, mag u slechts in aftrek brengen onder bepaalde voorwaarden.

Alleen de laatste woonplaats van de overledene telt.

FISCALE EMIGRATIE

Waar u overlijdt, is totaal irrelevant voor het Belgisch successierecht. Sterft uw oom tijdens zijn vakantie op Tenerife? Dan gelden niet automatisch de Spaanse successierechten. Alleen de laatste woonplaats van de overledene telt.

De keuze van de laatste woonplaats is een belangrijk instrument van successieplanning. Is uw laatste woonplaats een belastingparadijs – een land met geen of zeer lage successierechten? Het levert uw erfgenamen een flinke besparing op. Zoek dus een locatie met een zacht klimaat en een gunstig fiscaal regime. Dat kan Italië zijn, of het Zwitserse kanton Wallis. Spanje neemt als aanknopingspunt voor de successierechten de woonplaats van de erfgenamen. Woont en sterft de erflater in Spanje en wonen zijn kinderen in België? Dan betaalt niemand successierechten. Noch in België, want de erflater is geen rijksinwoner, noch in Spanje, want de erfgenamen wonen niet in Spanje. Maar let op, alles is toch een beetje ingewikkelder. Bovendien kent Spanje ook een vermogensbelasting. Uw vlucht naar het fiscaal eldorado mag niet alleen ‘op papier’ gebeuren. Kan de fiscus aantonen dat uw verhuizing fictief is? Dan bent u er aan voor de moeite.

● NIET ALLE BELGEN ZIJN GELIJK VOOR DE WET ●●●●●●●●

Het successierecht is een gewestelijke aangelegenheid. De tarieven en spelregels verschillen van regio tot regio. Kortom: “Alle Belgen zijn gelijk voor de wet, behalve de Vlamingen, de Brusselaars en de Walen.”

Het ‘localisatiecriterium’ bepaalt welk successierecht van toepassing is. Doorslaggevend is de plaats waar de overledene, op het ogenblik van zijn overlijden, zijn fiscale woonplaats had. Woonde de overledene tijdens zijn laatste vijf levensjaren op meer dan één plaats in België? Dan is het de plaats waar hij het langst woonde in die vijf jaar.

Voorbeeld

Weduwnaar Robert woont in rustoord 'Herfstvreugde' in het Vlaamse Affligem. Hij belandt in het ziekenhuis in Jette (Brussel). Daar sterft hij enkele dagen later. Robert heeft twee kinderen: Martine en Gerald, die in Nijvel en Waver wonen (Wallonië). Op de nalatenschap van Robert zijn de Vlaamse successierechten verschuldigd. Roberts fiscale woonplaats was in Vlaanderen, op het moment van zijn overlijden. Hij stierf in het Brussels Gewest en zijn erfgenamen wonen in het Waals Gewest. Maar deze factoren spelen niet mee.

Het localisatiecriterium kijkt naar de fiscale woonplaats van de laatste vijf jaar. De wetgever wil daarmee 'regioshopping' vermijden: 'overhaaste' en fiscaal geïnspireerde binnenlandse emigratiestromen.

Voorbeeld

Opnieuw het geval van Robert. Stel even dat zijn dochter Martine in Elsene (Brussel) woonde. Robert had bij haar ingewoond, tot drie jaar voor zijn dood. Slechts de laatste twee jaar had hij in het Vlaams rusthuis doorgebracht. Dan zijn op Roberts nalatenschap de Brusselse successierechten van toepassing. In de vijf jaar voor zijn dood had hij het langst in zijn woonplaats in het Brussels Gewest verbleven.

IN WELK GEWEST WOONT U?

We frissen uw geheugen even op.

Het Vlaams Gewest omvat de Vlaamse provincies (inclusief Vlaams Brabant), de Vlaamse taalgrensgemeenten (Mesen, Ronse, Spiere-Helkijn, Bever, Erstappe en Voeren) en de zes Brusselse randgemeenten met taalfaciliteiten (Drogenbos, Wemmel, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode en Wezenbeek-Oppem)

Het Waals Gewest omvat de Waalse provincies (inclusief Waals Brabant), de gemeenten uit het Duitse taalgebied en de

● PRAKTISCH: SUCCESSIERECHTEN BETALEN ●●●●●●●●●●

U hebt zeven maanden tijd om de successierechten te betalen, als het overlijden in België plaatsvond. De termijn begint te lopen vanaf het overlijden. Stierf de erflater in een ander EU-land of een niet-EU-land? Dan bedraagt de termijn respectievelijk acht en negen maanden.

Successierechten worden normalerwijze in geld betaald. Om een exodus van het Belgische kunstpatrimonium te vermijden, kunt u sinds enkele jaren – onder bepaalde voorwaarden - betalen met kunstwerken.

Te laat betalen betekent een nalatigheidsintrest van 7%.
Opgelet, deze intrest begint automatisch te lopen. De fiscale administratie moet de erfgenamen niet aanmanen.

● TARIEF IN RECHTE LIJN, TUSSEN ECHTGENOTEN EN SAMENWONENDEN ●

KINDEREN

Erfgenamen in rechte lijn zijn: de kinderen, kleinkinderen, achterkleinkinderen, ouders, grootouders, overgrootouders van de overledene.

Voor **adoptiekinderen** gelden speciale regels. Ze genieten soms wel en soms niet van de hieronder afgedrukte tarieven.

Let op, het gaat altijd om bloedverwantschap. Uw schoondochter of -zoon is geen kind van u voor de successierechten. Een schoonkind is een 'vreemde' en komt in de hoogste tariefschijven terecht.

STIEFKINDEREN, ZOR GKINDEREN, OPVANGOUDERS, PLEEGVOOGDIJ

Wedersamengestelde gezinnen komen almaar vaker voor.

De successiewetgever besteedt ook aandacht aan hen. In bepaalde gevallen genieten ze dezelfde lage tarieven als die voor 'gewone' kinderen. De regels zijn zeer complex.

ECHTGENOTEN

Met de uitdrukking 'echtgenoot' verwijzen we naar zowel de mannelijke als de vrouwelijke huwelijkspartner. Vaak betaalt de langstlevende echtgenoot successierechten op een erfdeel in vruchtgebruik. Volgens het Belgisch wettelijk erfrecht erft de langstlevende echtgenoot in principe de hele nalatenschap in vruchtgebruik.

De fiscus bedacht een bijzondere methode om de waarde van dit vruchtgebruik te berekenen. Het vruchtgebruik wordt forfaitair

geraamd op 4% van de waarde van het goed in volle eigendom. Deze 4% wordt vervolgens vermenigvuldigd met een bepaalde coëfficiënt in functie van de leeftijd van de vruchtgebruiker.

Vlaams Gewest		Brussels Gewest		Waals Gewest	
Schijf van het erfdeel	Tarief	Schijf van het erfdeel	Tarief	Schijf van het erfdeel	Tarief
0 tot 50.000 €	3%	0 tot 50.000 €	3%	0 tot 12.500 €	3%
50.000 tot 250.000 €	9%	50.000 tot 100.000 €	8%	12.500 tot 25.000 €	4%
Boven 250.000 €	27%	100.000 tot 175.000 €	9%	25.000 tot 50.000 €	5%
		175.000 tot 250.000 €	18%	50.000 tot 100.000 €	7%
		250.000 tot 500.000 €	24%	100.000 tot 150.000 €	10%
		boven 500.000 €	30%	150.000 tot 200.000 €	14%
				200.000 tot 250.000 €	18%
				250.000 tot 500.000 €	24%
				Boven 500.000 €	30%

Hoe jonger de vruchtgebruiker, hoe langer zijn levensverwachting en hoe meer zijn vruchtgebruik waard is.

De tabel uit art 21 van het W. Succ ziet er als volgt uit:

Zo berekent de fiscus DE WAARDE VAN HET VRUCHTGEBRUIK		
De berekeningsformule : waarde volle eigendom x 4 % (theoretisch rendement) x coëfficiënt (volgens leeftijd) = forfaitaire waarde vruchtgebruik		
LEEFTIJD VAN DE VRUCHTGEBRUIKER BIJ HET OVERLIJDEN VAN DE ERFLATER	OMZETTINGS-COEFFICIENT	WAARDE VRUCHTGEBRUIK IN %
20 jaar of minder	18	72
Van 20 tot 30 jaar	17	68
Van 30 tot 40 jaar	16	64
Van 40 tot 50 jaar	14	56
Van 50 tot 55 jaar	13	52
Van 55 tot 60 jaar	11	44
Van 60 tot 65 jaar	9,5	38
Van 65 tot 70 jaar	8	32
Van 70 tot 75 jaar	6	24
Van 75 tot 80 jaar	4	16
Meer dan 80 jaar	2	8
Opgelet, deze tabel wordt niet alleen gebruikt voor de langstlevende echtgenoot, maar geldt ook voor alle andere erfgenamen die vruchtgebruik erven.		

Het probleem met deze tabel? Ze is behoorlijk rigide en verouderd. Toch gebruikt de fiscus deze tabel voor de berekening van de successierechten.

De notaris maakt voor de latere vereffening en verdeling van de erfenis vaak gebruik van meer actuele en nauwkeurige tabellen, bijvoorbeeld de sterftetabellen-Ledoux.

TARIEF VOOR BROERS OF ZUSSEN (EN HALFSBROERS OF HALFZUSSEN)

Vlaams Gewest		Brussels Gewest		Waals Gewest	
Schijf van het erfdeel	Tarief	Schijf van het erfdeel	Tarief	Schijf van het erfdeel	Tarief
0 tot 75.000 €	30%	0 tot 12.500 €	20%	0 tot 12.500 €	20%
75.000 tot 125.000 €	55%	12.500 tot 25.000 €	25%	12.500 tot 25.000 €	25%
Boven 125.000 €	65%	25.000 tot 50.000 €	30%	25.000 tot 75.000 €	35%
		50.000 tot 100.000 €	40%	75.000 tot 175.000 €	50%
		100.000 tot 175.000 €	55%	Boven 175.000 €	65%
		175.000 tot 250.000 €	60%		
		Boven 250.000 €	65%		

TARIEF OOMS, TANTES, NEVEN EN NICHTEN

Het oude federaal successierecht kende vier categorieën: 'echtgenoten en kinderen', 'broers en zussen', 'ooms, tantes, neven en nichten' en 'de anderen' (vreemden). Dat is veranderd.

Vlaanderen kent in de zijlijn nog slechts twee tariefgroepen, 'tussen broers en zussen' en 'tussen anderen'. Neven en nichten die van een oom of tante erven (of omgekeerd) worden in Vlaanderen belast tegen hetzelfde tarief als de 'vreemden'.

In Wallonië en Brussel bestaat het onderscheid tussen de groep 'ooms, tantes, neven en nichten' en 'de anderen' nog wel.

TARIEF VOOR OOMS, TANTES, NEVEN EN NICHTEN

Vlaams Gewest		Brussels Gewest		Waals Gewest	
Schijf van het erfdeel	Tarief	Schijf van het erfdeel	Tarief	Schijf van het erfdeel	Tarief
0 tot 75.000 €	45%	0 tot 50.000 €	35%	0 tot 12.500 €	25%
75.000 tot 125.000 €	55%	50.000 tot 100.000 €	50%	12.500 tot 25.000 €	30%
Boven 125.000 €	65%	100.000 tot 175.000 €	60%	25.000 tot 75.000 €	40%
		Boven 175.000 €	70%	75.000 tot 175.000 €	55%
				Boven 175.000 €	70%

TARIEF VREEMDEN

In deze categorie zitten alle verre erfgenamen en niet-familieleden, bijvoorbeeld vrienden die via testament erven. Ook schoonouders, schoonbroers of -zussen en schoonkinderen, behoren tot deze groep.

Roerende goederen geeft u best niet aan 'vreemden' via een testament. Schenk dergelijke goederen tijdens uw leven, en betaal het (veel goedkopere) schenkingsrecht (zie verder in deze brochure).

In de categorie 'vreemden' krijgen we met zeer hoge successietarieven te maken. Wie erft van een vreemde, houdt in de praktijk helaas niet veel over.

TARIEF VOOR 'VREEMDEN'

Vlaams Gewest		Brussels Gewest		Waals Gewest	
Schijf van het erfdeel	Tarief	Schijf van het erfdeel	Tarief	Schijf van het erfdeel	Tarief
0 tot 75.000 €	45%	0 tot 50.000 €	40%	0 tot 12.500 €	30%
75.000 tot 125.000 €	55%	50.000 tot 75.000 €	55%	12.500 tot 25.000 €	35%
Boven 125.000 €	65%	75.000 tot 175.000 €	65%	25.000 tot 75.000 €	60%
		Boven 175.000 €	80%	75.000 tot 175.000 €	80%
				Boven 175.000 €	90% in werkelijkheid 80%*

*Opgelet! Dit is de officiële tarieftabel uit het Waals decreet van 22 oktober 2003. Volgens het Arbitragehof is een tarief boven de 80%, in strijd met de grondwet. Concreet: het toptarief van 90%, moet in werkelijkheid gelezen worden als 80%.

TARIEF VZW'S EN PRIVATE STICHTINGEN

Erflaters kunnen via een testament legaten vermaken aan vzw's, bijvoorbeeld liefdadigheidsinstellingen, en sinds de nieuwe vzw-wet van juni 2003 ook aan private stichtingen. Welke successietarieven zijn dan van toepassing?

Voor **VZW'S** verschillen de successietarieven van gewest tot gewest. In Vlaanderen genieten de vzw's een bijzonder eenvormig en verlaagd tarief van 8,8%, dus ongeacht de waarde van het legaat.

Wallonië past een successietarief van 7% toe.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bedraagt het successietarief in principe 25%. Brussel verlaagt het tarief wel tot 12,5% voor legaten aan vzw's die fiscale attesten voor giften kunnen uitreiken, tenzij ze

een voordeliger tarief genieten volgens het Brussels Wetboek Successierechten.

In Vlaanderen genieten de vzw's een bijzonder eenvormig en verlaagd tarief.

Voor **PRIVATE STICHTINGEN** is de toestand als volgt:
In Vlaanderen wordt het vzw-successietarief van 8,8% ook toegepast op de private stichting.

Brussel voerde ondertussen ook een tariefverlaging door. 25% is het basistarief. Maar als de private stichting een rechtspersoon is, die fiscale attesten voor giften uitreikt, dan geldt een tarief van 12,5%. In Wallonië bedraagt het successietarief 7%.

Opgelet met legaten in Wallonië aan privéstichtingen. Om gebruik te maken van het tarief van 7%, moet een bijzondere voorwaarde vervuld zijn. Anders wordt het legaat tegen het gewoon tarief 'vreemden' getaxeerd! De private stichting moet als hoofdactiviteit 'des objectifs de nature sociale' nastreven. Ze moet dus een 'maatschappelijk karakter' hebben. Een private stichting met als enige activiteit het beheer van een privévermogen, valt buiten de prijzen. Bovendien moet de private stichting een attest van erkenning als stichting met een maatschappelijk karakter kunnen voorleggen.

VLAAMSE SPLITTING

Zijn de erfgenamen afstammelingen in rechte lijn, echtgenoten of samenwonenden? Dan wordt in Vlaanderen het successietarief afzonderlijk toegepast op enerzijds het nettoactief van de onroerende goederen en anderzijds op het nettoactief van de roerende goederen.

Iedere erfgenaam kan dus € 50.000 onroerende goederen erven tegen 3% en nog eens € 50.000 roerende goederen tegen 3%. Dat is samen € 100.000, tegen 3%.

Het roerend en onroerend vermogen van de erflater wordt apart belast. Dat heeft een belangrijke positieve invloed op de belastingdruk. Dankzij 'splitting' komt u minder snel in de hogere tariefschijven terecht. En betaalt u dus minder successierechten. Dit systeem bestaat niet in Wallonië of Brussel.

Voorbeeld

Stel: een vader heeft een patrimonium dat voornamelijk bestaat uit twee onroerende goederen. Ze zijn elk € 150.000 waard, in totaal € 300.000.

Hij heeft nauwelijks roerend bezit. De vader laat één zoon na. Die betaalt als volgt successierechten:

Bedrag	% op netto-aandeel	Gecumuleerd bedrag
0,01 - 50.000 €	3%	1.500 €
50.000 - 250.000 €	9%	18.000 €
250.000 - 300.000 €	27%	13.500 €
Totaal		33.000 €

Veronderstellen we nu dat vader één onroerend goed voor zijn overlijden verkocht heeft. Het actief van de nalatenschap ziet er dan als volgt uit:

a) roerend gedeelte = € 150.000 (prijs van het verkochte onroerend goed)

Bedrag	% op netto-aandeel	Gecumuleerd bedrag
0,01 - 50.000 €	3%	1.500 €
50.000 - 150.000 €	9%	9.000 €
Totaal		10.500 €

b) onroerend gedeelte = € 150.000 (het resterend onroerend goed)

Bedrag	% op netto-aandeel	Gecumuleerd bedrag
0,01 - 50.000 €	3%	1.500 €
50.000 - 150.000 €	9%	9.000 €
Totaal		10.500 €

De zoon betaalt slechts 2 x € 10.500 of € 21.000 in plaats van € 33.000 in de hypothese zonder splitting.

Speel in op de splitting. Zorg dat de beide 'erfpakjes' (roerend en onroerend) evenwichtig zijn samengesteld. In dit voorbeeld levert dat een belastingbesparing op van € 12.000.

UW GEZINSWONING EN DE FISCUS

De gezinswoning is vaak het belangrijkste en waardevolste bestanddeel van de erfenis. Elk gewest probeert daarom de belastingdruk op het erven van de gezinswoning te verlagen. Brussel en Wallonië werken met een gunsttarief voor echtgenoten/partners en erfgenamen in de rechte lijn. In Vlaanderen betaalt de langstlevende echtgenoot of samenwonende partner sinds 1 januari 2007 geen successierechten meer op de gezinswoning; de erfgenamen in rechte lijn nog wel.

In Vlaanderen betaalt de langstlevende echtgenoot of samenwonende partner geen successierechten meer op de gezinswoning.

● VLAANDEREN ●

VOOR WIE GELDT DE VRIJSTELLING

De vrijstelling geldt voor wie de gezinswoning erft volgens de wettelijke regels van het erfrecht en voor wie erft via testament of een bijzondere toebedeling via het huwelijkscontract. Ze geldt voor gehuwden en samenwoners.

- Alleen de langstlevende **echtgenoot** betaalt geen successierechten op zijn netto-erfdeel in de gezinswoning. Erven andere erfgenamen een deel van de gezinswoning van een gehuwde persoon? Dan betalen zij op hun individueel netto-erfdeel de normale successietarieven.
- Voor **samenwoners** zijn er bijkomende voorwaarden:
  - * Feitelijke samenwoners moeten drie jaar samengewoond hebben met de overledene.
  - * Wettelijke samenwoners hebben al vanaf de eerste dag recht op de vrijstelling.
- De vrijstelling geldt niet als de samenwonende die een aandeel krijgt in de gezinswoning een **bloedverwant** is in de rechte lijn.

Dus: inwonende kinderen, kleinkinderen, ouders of grootouders, evenals stiefkinderen en zorgkinderen hebben geen recht op de vrijstelling. Maar twee broers of neven of nichten die wettelijk of minstens drie jaar feitelijk samenwoonden komen wel in aanmerking.

WAT IS EEN GEZINSWONING

De 'gezinswoning' is de gezamenlijke hoofdverblijfplaats van de erflater en zijn overlevende echtgenoot of samenwonende partner. Dit is de woning waar de partners op het ogenblik van het overlijden gewoonlijk samenleefden. Is er op het ogenblik van het overlijden geen sprake meer van samenwonen? Dan komt de laatste gezinswoning in aanmerking. Maar alleen als er een einde kwam aan het samenwonen om een van volgende redenen:

- de feitelijke scheiding van de echtgenoten of van de wettelijke samenwoners;
- overmacht, die voortduurde tot het overlijden van de erflater, bijvoorbeeld bij palliatieve zorg;
- verblijf in een rust- of verzorgingsinstelling, een serviceflat of een woningcomplex met dienstverlening.

De vrijstelling van het successierecht wordt alleen toegekend op de nettowaarde van de gezinswoning. Zitten in de erfenis nog schulden, zoals een hypothecaire lening, die specifiek werden aangegaan om de gezinswoning te kopen of te behouden? Deze schulden worden afgetrokken van de waarde van de gezinswoning.

HUWELIJKSCONTRACT BEPAALT HET FISCAAL PRIJSKAARTJE

De vrijstelling van het successierecht voor de gezinswoning geldt ongeacht het huwelijksregime van het echtpaar. Toch speelt het huwelijkscontract een belangrijke rol. Twee factoren bepalen het concrete financiële voordeel:

- de leeftijd van de langstlevende echtgenoot of partner. Vaak erft de langstlevende echtgenoot in vruchtgebruik. De waarde van dit

vruchtgebruik wordt bepaald op grond van de sterftetabel, die vastgelegd werd in het wetboek van successierechten. Hoe ouder de langstlevende, hoe geringer de waarde van het vruchtgebruik. En hoe kleiner het voordeel van de langstlevende met de nieuwe vrijstelling!

- de aard van het huwelijksregime en eventuele clausules in het huwelijkscontract, zoals de 'langst leeft, al heeft'-clausule. In het gros van de gevallen bezit de langstlevende echtgenoot de helft van de woning in eigendom. Hij erft de helft van de goederen van de overleden partner in vruchtgebruik. Dat geldt voor al wie gehuwd is onder het wettelijk stelsel van gemeenschap van goederen en die tijdens het huwelijk de gezinswoning voor rekening van de huwelijksgemeenschap kocht. Zijn er kinderen en hebben de echtgenoten noch via testament noch via het huwelijkscontract extra beschikkingen getroffen in elkaars voordeel? Dan erven de kinderen de blote eigendom van de helft van de eerststervende huwelijkspartner in de woning en de langstlevende echtgenoot het vruchtgebruik op dat aandeel. Wat is in dat geval de belastingbesparing? We illustreren het hieronder. U merkt dat het fiscaal voordeel eerder bescheiden is.

Voorbeeld

Gemeenschap van goederen – gezinswoning in gemeenschap – geen testament of huwelijkscontract.

Jan is 72 jaar als hij sterft. Zijn echtgenote Anita is 67 jaar. Ze hebben twee kinderen: Luc (45 jaar) en Nicole (41 jaar). Jan en Anita zijn gehuwd onder het wettelijk stelsel van gemeenschap van goederen. Tot de huwelijksgemeenschap behoort hun gezinswoning, die op Jans sterfdag € 300.000 waard is. Er is geen testament en geen extra bevoordeling via het huwelijkscontract, dus het wettelijk erfrecht geldt.

Berekening van de successierechten:

- voor de erfenis van Jan:
  - a) moeder: tot 1 januari 2007 betaalde moeder € 1.440 successierechten.
De moeder bespaart vanaf 1 januari 2007 € 1.440 belastingen.
  - b) de kinderen: per kind € 1.590 of de twee kinderen samen € 3.180.
- voor de latere erfenis van Anita:
ieder kind betaalt € 3.750 successierecht of de twee kinderen samen € 7.500
- Totale belastingdruk over de twee erfenissen heen: $3.180 + 7.500 = € 10.680$

Zijn er geen kinderen? Dan krijgt de langstlevende de volledige gemeenschap in volle eigendom. Dit is ook het geval als specifieke clausules in het huwelijkscontract de woning in volle eigendom aan de langstlevende echtgenoot toewijzen – ook al zijn er kinderen. Denk aan het 'verblijvingsbeding', beter bekend als de clausule 'langst leeft, al heeft'.

Bij het verblijvingsbeding komt de hele gemeenschap in al zijn bestanddelen in volle eigendom aan de langstlevende toe. Bij het keuzebeding kiest de langstlevende zelf welke goederen hij in volle eigendom wilt. Erft de langstlevende de gezinswoning in volle eigendom, dan levert de vrijstelling uiteraard een groter fiscaal voordeel op.

Als we de latere erfenis van de langstlevende meerekenen, dan is de gezinswoning erven in volle eigendom fiscaal gezien veel minder aantrekkelijk dan een erfenis in vruchtgebruik, ondanks de totale vrijstelling in de eerste erfenis.

Voorbeeld

Gemeenschap van goederen – gezinswoning in gemeenschap – toebedeling van de hele gemeenschap aan de langstlevende door 'langst leeft, al heeft' of keuzebeding.

Verschil met voorbeeld 1: dankzij het huwelijkscontract van Jan en Anita, erft moeder Anita, Jans deel in het huis in volle eigendom.

De twee kinderen erven voorlopig niets. Hun erfrecht is uitgesteld tot hun moeder overlijdt.

Berekening van de successierechten:

- voor de erfenis van Jan:
  - a) moeder: tot 1 januari 2007 betaalde moeder € 10.500 successierechten.
De belastingbesparing bedraagt voor de moeder vanaf 1 januari 2007 € 10.500
  - b) aandeel van de kinderen in de erfenis van vader = nihil
- voor de latere erfenis van Anita:
- ieder kind betaalt € 10.500 of de twee kinderen samen:
 $10.500 \times 2 = € 21.000$.
- Totale belastingdruk over de twee erfenissen heen = € 21.000 (of bijna het dubbele in vergelijking met het vorige voorbeeld).

BESLUIT

Ouders zijn gehuwd onder gemeenschap van goederen. Maar via hun huwelijkscontract krijgt de langstlevende een zo groot mogelijk deel van de erfenis. De belastingbesparing is in de eerste erfenis fundamenteleler dan bij de wettelijke vererving. Maar over de twee erfenissen heen blijft dit fiscaal een dure oplossing, ook na de afschaffing van het successierecht op de gezinswoning.

● WALLONIE

Ook Wallonië kent een aparte successiebelasting voor de gezinswoning. Voor de erfgenaam in de rechte lijn, de echtgenoot of de samenwonende partner wordt het successierecht dat van toepassing is op de nettowaarde van zijn aandeel in de woning vastgesteld volgens het tarief in de tabel hierna.

In Wallonië geldt het gunsttarief alleen voor wettelijke samenwoners.

Fiscale kostprijs vererving Waalse gezinswoning

Belastingsschijven	Per schijf toepasselijk heffingspercentage	Totaal bedrag van de belasting over de voorgaande schijven
0,01– 25.000,00 €	1%	
25.000,01 – 50.000,00 €	2%	250 €
50.000,01 - 175.000,00 €	5%	750 €
175.000,01 - 250.000,00 €	12%	7.000 €
250.000,01 - 500.000,00 €	24%	16.000 €
boven de 500.000,00 €	30%	76.000 €

De woning van de overledene moet op zijn sterfdag minstens vijf jaar als hoofdverblijfplaats hebben gediend. Tenzij overmacht kan bewezen worden, of een dwingende reden van medische, familiale, beroeps- of maatschappelijke aard.

HET FAMILIEBEDRIJF: GUNSTREGELING MET STRENGE VOORWAARDEN

Als een ondernemer onverwacht sterft, is dat een zware klap voor het familiebedrijf. Vaak ontbreekt een successieregeling, waardoor de opvolging een zware dobber wordt. Gelukkig kunnen de erfgenamen onder bepaalde, strenge voorwaarden profiteren van een gunstregeling. Ze betalen dan nauwelijks successierechten.

Elk gewest werkte een bijzondere gunstregeling uit. In Vlaanderen en Wallonië kan het familiebedrijf vererfd worden tegen 0%, in Brussel tegen 3%. Er zijn wel een aantal voorwaarden, zowel vóór als na het overlijden.

De drie gewestelijke regelingen verschillen sterk van elkaar. Ga eerst na welke regels op uw onderneming van toepassing zijn. Dat hangt af van de hoofdverblijfplaats van de overledene: waar woonde die het langst in de vijf jaar voor zijn sterfdag?

● VÓÓR HET OVERLIJDEN VAN DE ONDERNEMER ●●●●●●●●●●

WELKE ONDERNEMINGEN

Vlaams stelsel:

Eenmanszaken, vennootschappen, holdings en patrimoniumvennootschappen komen in aanmerking.

Brussels stelsel:

Alleen kleine en middelgrote ondernemingen komen in aanmerking. Ze moeten voldoen aan volgende voorwaarden:

- minder dan 250 werknemers;
- een jaaromzet van minder dan € 40 miljoen of een jaarlijks balans-totaal van minder dan € 27 miljoen;

- minder dan 25% van het kapitaal of van de stemrechten is in handen van een grote onderneming (het 'zelfstandigheids criterium').

Waals stelsel:

Zowel eenmanszaken als vennootschappen komen in aanmerking.

Ga na welke regels op uw onderneming van toepassing zijn.

NIET ALLEEN VOOR NAASTE FAMILIE

In geen enkel gewest moet de opvolger een naast familielid zijn. Dit betekent een enorme besparing voor het verre familielid of de 'vreemde' (een vennoot of een medewerker) die een bedrijf erft. De erfopvolger moet de exploitatie niet persoonlijk voortzetten. Moeder, vader, dochter en zoon kunnen perfect tegen het verlaagd tarief erven, en een manager-werknemer die al jaren in dienst is, zet de onderneming voort.

PARTICIPATIEVOORWAARDE

Vlaams stelsel:

De familie van de ondernemer moet in de drie jaar voor zijn overlijden ononderbroken minstens 50% van de bedrijfsaandelen in handen hebben gehad. Niet alleen de eigen participatie van de ondernemer telt, ook die van de echtgenoot, kinderen en schoonkinderen, ouders en hun echtgenoten, broers en zussen of hun echtgenoten, en de kinderen van vooroverleden broers en zussen.

Hoe wordt de participatievoorwaarde bewezen? Voor aandelen op naam volstaat een afschrift van het aandelenregister. Voor aandelen aan toonder kan het bewijs geleverd worden door alle middelen van recht, uitgezonderd de eed.

De anonimiteit van het aandeelhouderschap speelt hier vele familiebedrijven parten. Het bewijs bij uitstek van dit aandelenbezit bestaat er in de drie jaar voor het overlijden met deze aandelen op de

algemene vergadering te zijn verschenen. Vreemd genoeg laten nog veel familiale ondernemers hun aandelen 'verdwijnen'. Na een overlijden krijgen ze dan de pijnlijke verrassing dat zij niet van de vrijstelling kunnen genieten. De afschaffing van aandelen aan toonder zal hier soelaas brengen. Maar de overgangsperiode loopt nog tot 2013.

Brussels stelsel:

Voor eenmanszaken is er geen minimale participatievoorwaarde. Bij vennootschappen moeten de erflater en zijn echtgenoot in volle eigendom aandelen bezitten die minstens 25% van de stemrechten vertegenwoordigen. Bezitten zij minder dan 50% van de stemrechten? Dan kunnen ze pas genieten van het gunsttarief door met andere aandeelhouders een aandeelhoudersovereenkomst op te stellen, en zo aan die 50% te komen.

Waals stelsel:

Ook hier is er geen minimum voor eenmanszaken. De erflater en zijn echtgenoot moeten minstens 10% van de stemrechten van de vennootschap bezitten. Vertegenwoordigen hun aandelen minder dan 50% van de stemrechten?

Dan moet een aandeelhoudersovereenkomst gesloten worden, voor minstens vijf jaar vanaf het overlijden.

Voor aandelen op naam volstaat een afschrift van het aandelenregister.

TWERKSTELLINGSVOORWAARDE

Vlaams stelsel:

De Vlaamse wetgever herschreef deze voorwaarde eind 2007, nadat het Europees Hof van Justitie er brandhout van gemaakt had. De verplichte tewerkstelling in Vlaanderen is vervangen door

TEWERKSTELLING BEHOUDEN

Vlaams stelsel:

De onderneming moet in de 20 kwartalen na het overlijden een bedrag uitbetalen dat minstens gelijk is aan $5/3^{\text{de}}$ van de loonlasten die betaald werden in de twaalf kwartalen vóór het overlijden. Zijn uw loonlasten lager? Dan moet u het successietarief tegen het normale tarief evenredig betalen. De lonen betaald aan het gezin van de erflater worden slechts voor maximum € 500.000 na overlijden in rekening genomen.

Voorbeeld

Een onderneming betaalt in de 12 kwartalen vóór het overlijden € 200.000 loonlasten uit. De vererfde nettowaarde van de onderneming is dus van successierechten vrijgesteld voor $200.000/500.000^{\text{ste}}$. Tijdens de 20 kwartalen na het overlijden, moet in principe $5/3$ van 200.000, of € 333.333 aan loonlasten uitbetaald worden, om de vrijstelling in zijn geheel te behouden. Wordt slechts € 300.000 uitbetaald? Dan wordt de vrijstelling teruggebracht en beperkt tot: $200.000 / 500.000 \times 300.000 / 333.333 = 36\%$. Ingevolge de hoger vermelde crisismaatregel geldt in sommige gevallen de voorwaarde van behoud van tewerkstelling na overlijden niet langer.

Brussels stelsel:

In de eerste vijf jaar na het overlijden moet het bedrijf minstens 75% van het tewerkstellingsniveau behouden, en dit jaar na jaar. Gebeurt dit niet? Dan vervalt het recht op het verlaagde tarief volledig.

Wals stelsel:

Het totaal aantal werknemers in de onderneming in Wallonië en het totaal aantal zelfstandigen die aan de voorwaarden voldoen, moeten tijdens de vijf eerste jaren vanaf het overlijden in jaargemiddelden op minstens 75% van hun bestand behouden blijven.

BEHOUD VAN ACTIVA EN KAPITAAL

In de drie gewesten mogen de activa van de eenmanszaak of het kapitaal van de vennootschap in de eerste vijf jaar na het overlijden niet dalen door uitkering of terugbetalingen. Gebeurt dat toch? Dan wordt het normale tarief evenredig aangerekend, verhoogd met de wettelijke intresten. In het Waals Gewest mag onroerend goed dat via het nultarief vererfd werd, niet dienen voor bewoning in de eerste vijf jaar na het overlijden.

MELDINGSPLICHT

In Vlaanderen:

Er is geen jaarlijkse meldingsplicht. Er zijn twee scenario's:

- De voorwaarden zijn in de vijf jaar na het overlijden niet langer vervuld. De erfgenamen moeten dit binnen de vijf maanden melden. Het recht op het nultarief vervalt. Bijkomende rechten zijn verschuldigd, vermeerderd met de wettelijke intresten.
- Al de voorwaarden zijn vervuld gebleven. De erfgenamen moeten na afloop van de vijfjaarsperiode na het overlijden, bewijzen dat ze nog steeds aan alle voorwaarden voldoen.

In Brussel:

De erfgenamen moeten jaarlijks bewijzen dat ze nog steeds voldoen aan de voorwaarden voor het verlaagde tarief. Anders vervalt het recht op het verlaagde tarief volledig.

In Wallonië:

De erfgenamen moeten na de vijfjaarstermijn een attest indienen dat de Waalse regering aflevert. Uit dat attest blijkt dat aan de voorwaarden werd voldaan.

De erfgenamen moeten bewijzen dat ze nog steeds aan alle voorwaarden voldoen.

eigendom toe aan de langstlevende ouder. Juridisch levert dit een belangrijk voordeel op, maar fiscaal is het zeer duur!

De langstlevende ouder die absoluut niet wilt dat de kinderen al meerven, laat de clause in het huwelijkscontract. De hoge successierechten zijn dan de fiscale prijs die u betaalt voor de juridische zekerheid.

● KIES VOOR HET COMFORT VAN EEN 'KEUZELEDING' ●●●●●

Is er een mogelijkheid om het voordeel van de 'langst leeft, al heeft'-clause te behouden en toch minder successierechten te betalen? Zeker.

Vervang de clause door een 'keuzebeding', ook wel het 'alternatief verblijvingsbeding' genoemd.

Het is een nieuwe soort clause, die de langstlevende echtgenoot een gigantische vrijheid biedt, en tegelijk een groot juridisch én fiscaal comfort.

Het keuzebeding biedt meer souplesse. Het huwelijkscontract laat de langstlevende toe vooraf uitgeschreven opties rond de vererving van de huwgemeenschap te bepalen.

De toedeling kan op verschillende manieren gebeuren:

- ofwel de helft in volle eigendom en de andere helft in vruchtgebruik;
- ofwel de hele gemeenschap in volle eigendom;
- ofwel alle roerende goederen (het huisraad, de spaarcenten, enz.) in volle eigendom;
- ofwel alle onroerende goederen (huis, appartement, grond) in volle eigendom enz.

Langst leeft, al heeft' - clause behouden en toch minder successierechten betalen.

U kunt de keuzemogelijkheden naar hartenlust uitbreiden. De langstlevende ouder maakt na het overlijden een keuze. Hij houdt rekening met zijn vermogenstoestand, met de gezinssituatie en, last but not least, met het fiscaal prijskaartje. Leeft de langstlevende bijvoorbeeld in een perfecte verstandhouding met zijn kinderen en schoonkinderen? Dan is hij niet bang voor inmenging of beperking van zijn beschikkingsvrijheid. En dus voelt hij niet de noodzaak om goederen van de huwgemeenschap in volle eigendom naar zich toe te trekken. Of wil de langstlevende graag nog reizen? Dan trekt hij alle spaartegoeden naar zich toe in volle eigendom, maar laat hij het vastgoed mee vererven voor de blote eigendom door de kinderen.

U kunt de fiscale last van het 'gewone' verblijvingsbeding ook afzwakken door een verblijvingsbeding onder last. De langstlevende echtgenoot krijgt het gemeenschappelijk vermogen volledig in volle eigendom. Maar hij moet een bedrag uitbetalen aan de nalatenschap van de eerststervende. Dat bedrag is gelijk aan de waarde van de nettoheft van het gemeenschappelijk vermogen. En dus eigenlijk wat de langstlevende meer krijgt dan hij normaal zou krijgen, zonder verblijvingsbeding.

Wat betreft de langstlevende echtgenoot ontstaat dus een schuld in het voordeel van de kinderen. In het huwelijkscontract worden de modaliteiten van deze betalingsplicht nader uitgewerkt. Meestal wordt de schuld zonder intrest bedongen en kiest de langstlevende vrij wanneer deze wordt afgelost. Er kunnen ook veiligheidsmechanismen worden ingebouwd, voor de langstlevende echtgenoot en voor de afstammelingen.

Fiscaal doet u een goede zaak. Door de schuld niet af te lossen – wat de bedoeling is – blijft deze openstaan als de langstlevende echtgenoot overlijdt.

Er ontstaat een passiefpost, die in aftrek gebracht kan worden van het actief. Dat haalt de successierechten op de erfenis van de langstlevende fors naar beneden.

● LAS BIJ SCHEIDING VAN GOEDEREN EEN 'ALSOF'-BEDING IN ●

Het stelsel van scheiding van goederen heeft een belangrijk nadeel. Na een tijd ontstaan er scheeftrekkingen in de vermogensaanwas. Dat gebeurt bijvoorbeeld als de man beroepsactief blijft en de vrouw voor de opvoeding van de kinderen haar professionele carrière afbouwt of stopzet. De juiste clause in het huwelijkscontract verhelpt daaraan.

Het 'finaal verrekeningsbeding' trekt een en ander recht, op het 'einde van de huwelijksrit', bij ontbinding van het huwelijksstelsel door overlijden. Er ontstaat in hoofde van de 'arme' echtgenoot een schuldvordering op de 'rijke echtgenoot'.

Deze verrekening kan zeer ver gaan. Alle zogenaamde 'aanwinsten', alles wat u tijdens het huwelijk vergaarde anders dan door erfenis of schenking, worden bijvoorbeeld verrekend.

In Nederland wordt dit een 'alsof-beding' genoemd. Het echtpaar is gehuwd onder scheiding van goederen. Maar intern verrekenen ze met elkaar, 'alsof' zij gehuwd waren onder het stelsel van algehele gemeenschap van goederen. Zo'n beding levert een belangrijke fiscale besparing in de successierechten.

Vermeld uitdrukkelijk dat de werking van het alsof-beding beperkt wordt tot het overlijden. Anders speelt het ook bij echtscheiding. En dat is misschien niet altijd de bedoeling ...

Formuleer het alsof-beding facultatief. De langstlevende krijgt dan de keuze om het beding in te roepen, of niet. Een verplichte toepassing kan nare gevolgen hebben. Stel dat de 'arme' echtgenoot eerst overlijdt. In zijn nalatenschap zit dan de vordering die hij op de 'rijke' heeft. Die laatste erft deze deels, eventueel samen met de kinderen. De 'rijke echtgenoot' moet dan successierechten betalen op zijn eigen vermogen!

Opmerking

Het 'finaal verrekeningsbeding' maakt de laatste tijd het voorwerp uit van een stevig juridisch (en fiscaal) debat. Er zijn voor- en tegenstanders en rechtszekerheid kan in de huidige stand van zaken niet geboden worden.

● STAP OVER NAAR EEN STERFHUISCLAUSULE ALS U ZIEK WORDT ●

U bent gehuwd onder een stelsel van gemeenschap van goederen. En uw huwelijkspartner is terminaal ziek. U kunt dan een eenvoudig 'trucje' toepassen. Laat uw huwelijkscontract wijzigen. Schrijf erin dat de hele gemeenschap naar de gezonde partner gaat, die u met naam en toenaam laat vermelden in de toewijzingsclausule. U maakt in de clausule geen melding van de toebedeling aan de 'overlevende'. Op die manier maakt u handig gebruik van een gaatje in onze successiewetgeving.

De hele gemeenschap gaat bij het overlijden van de zieke partner volledig in volle eigendom belastingvrij over.

Het fiscaal effect is overdonderend. De hele gemeenschap gaat bij het overlijden van de zieke partner volledig in volle eigendom belastingvrij over naar de langstlevende echtgenoot. De fiscus aanvaardt deze techniek, zolang u niet tegelijk snel wat eigen goederen van de zieke partner vooraf in de huwelijksgemeenschap hebt ingebracht.

Leg uw contract onder de scanner!

Een huwelijkscontract kunt u altijd wijzigen. Vanaf 1 november 2008 is de tussenkomst van de rechtbank niet langer nodig en volstaat een bezoek aan de notaris. Blijft de wijziging beperkt, dan kost dat € 300 tot € 400.

Is de wijziging ingrijpend, dan zal de kost variëren tussen € 1.000 en € 1.500. De prijs hangt af van dossier tot dossier. Maar de kosten wegen vaak niet op tegen het financieel voordeel, dankzij de besparing op de successierechten.

HET HOE EN WAAROM VAN EEN TESTAMENT

Het testament is een relatief eenvoudig en tegelijk handig instrument voor fiscale successieplanning. Bepaalde testamentaire technieken leiden tot een fikse belastingbesparing.

● HET 'VERDEEL-EN-HEERS' TESTAMENT ●

We inspireren ons op de Romeinse staatsman, Julius Caesar, die successen boekte met zijn 'divide et impera'-politiek. De tarieven van de successierechten zijn progressief. Hoe hoger het geërfde bedrag, hoe hoger het percentage successierechten voor de erfgenamen. De oplossing is eenvoudig. Snijd de erfenistaart in zoveel mogelijk kleine stukjes, en verdeel ze onder zoveel mogelijk gegadigden. Ieder krijgt een kleiner stuk, maar de kans op een fiscale indigestie is kleiner. De berekening van de successierechten herbegint elke keer bij de laagste schijf.

Een voorbeeld. Een bemiddelde weduwe woont in Vlaanderen en heeft een roerend vermogen van € 900.000. Ze heeft drie kinderen: An, Peter en Stijn. Ieder van deze kinderen heeft ook kinderen: An drie, Peter één en Stijn twee. Er zijn dus in totaal zes kleinkinderen.

Zonder 'verdeel-en-heers'-testament:

Volgens het wettelijk erfrecht erven An, Peter en Stijn ieder één derde deel van de nalatenschap, of ieder € 300.000. Ze betalen alledrie € 33.000 successierechten.

Het totaal van de verschuldigde successierechten is dan: € 99.000.

Met een 'verdeel-en-heers'-testament:

Stel: de weduwe stelde een testament op, waarin ze per kindsstaak een gelijk deel (namelijk één derde) van haar vermogen toevertrouwt, verdeelbaar in gelijke delen onder het kind en de kleinkinderen van die staak.

DE SCHENKING: HET PARADEPAARDJE VAN DE SUCCESSIEPLANNING

● REGIO'S AAN DE MACHT ●

Sinds enkele jaren zijn de gewesten exclusief bevoegd voor schenkingsrechten.

Gevolg: de tarieven van de schenkingsrechten verschillen in het Vlaams, Brussels en Waals Gewest. Het 'localisatiecriterium' bepaalt welk gewestelijk fiscaal regime van toepassing is. De regel is eenvoudig. De fiscale woonplaats van de schenker is het enige relevante criterium.

Spelen dus geen enkele rol: de plaats van het notariskantoor waar de schenkingsakte getekend wordt, de woonplaats van de begiftigde, de plaats waar het geschonken roerend of onroerend goed zich bevindt.

De fiscale woonplaats van de schenker wordt beoordeeld in een tijds kader van vijf jaar die aan de schenking voorafgaan. Woonde de schenker in de vijf jaar voor de schenking in meerdere gewesten? Dan telt het gewest waar hij het langst gewoond heeft.

● BELASTINGVRIJ WEGGEVEN ●

U bespaart heel wat successierechten met roerende schenkingen tijdens uw leven. We denken aan geld, aandelen van het bedrijf, private effectenportefeuilles, waardevolle antieke meubelstukken, een kunstcollectie, enz.

U kunt een aantal van die dingen totaal belastingvrij doorgeven aan de volgende generatie via technieken als de handgift, bankgift of via een buitenlandse notaris.

Dergelijke belastingvrije schenkingstechnieken hebben een belangrijk nadeel. Sterft de schenker binnen de drie jaar na de schenking? Dan is

hij er op fiscaal vlak aan voor de moeite. De waarde van wat belastingvrij werd geschonken moet in de aangifte van successie opgenomen worden. Het ondergaat alsnog het successierecht. Niemand weet wanneer hij zal sterven. Daarom is een belastingvrije schenking 'risky business'.

Effecten op naam kunt u niet via handgift wegschenken. Ook wie roerende goederen wilt wegschenken met voorbehoud van vruchtgebruik, kan geen gebruik maken van de handgift of bankgift.

● VIA EEN BELGISCHE NOTARIS: ZEER LAAG TARIEF ●●●●●●●●●●

U kunt ook tegen behoorlijk laag tarief schenken, via een notariële schenkingsakte verleden voor een Belgische notaris. De opmaak van een authentieke schenkingsakte biedt rechtszekerheid. Er kunnen tal van interessante voorwaarden en lasten in de schenking ingebouwd worden.

Ook speelt het risico van de driejaarstermijn niet. Sterft u binnen de drie jaar na de notariële schenking? Dan hebt u definitief afgerekend met de fiscus. De schenkingsrechten zijn de eindbelasting. Er zijn geen successierechten meer verschuldigd.

De notariële roerende schenking kan in elk gewest gebeuren tegen een vast, laag tarief.

EEN OVERZICHT:

VLAANDEREN

Roerende goederen schenkt u in Vlaanderen op belaste wijze, dus via een Belgische notaris, tegen een vlak tarief van 3% voor schenkingen in rechte lijn, tussen echtgenoten en samenwoners en van 7% in alle andere gevallen. Dit tarief geldt ongeacht de aard en de waarde van het roerend goed.

BRUSSEL

De Brusselse regeling voor de belaste roerende schenking is dezelfde als de Vlaamse. Er is één verschil: de 3% is alleen weggelegd voor de wettelijke samenwoners. Tussen feitelijke samenwoners geldt de 7%.

WALLONIE

In Wallonië is de regeling heel complex, en wijkt op veel punten af van de Vlaamse en de Brusselse.

In principe schenkt u roerende goederen tegen:

- 3% in rechte lijn, tussen echtgenoten en wettelijke samenwoners;
- 5% tussen broers en zussen, tussen ooms of tantes en neven of nichten;
- 7% tussen alle anderen.

Maar aan deze vaste tarieven hangen soms bepaalde voorwaarden. De materie is behoorlijk ingewikkeld. Raadpleeg uw notaris.

● GOKSCHENKINGEN, IN LAS VEGAS-STIJL ●

Sommige burgers vinden 3, 5 of 7% belasting nog te veel. Zij kiezen voor de handgift, de bankgift of de schenking via een buitenlandse notaris. Ze betalen dus geen schenkingsrechten. En bidden vurig dat de schenker nog minstens drie jaar in leven blijft. (Langer mag ook uiteraard, maar drie jaar is het strikte minimum.)

Zingt de schenker het nog drie jaar uit? Dan heeft de gokker geluk en heeft hij geen belastingen betaald. Geen schenkingsrechten dankzij de belastingvrije formule. En ook geen successierechten. Sterft de schenker binnen de drie jaar? Dan heeft de gokker pech.

Hij moet alsnog successierechten betalen. Hij moet de belastingvrije schenking spontaan vermelden in de aangifte van nalatenschap. Anders pleegt hij fraude!

De gokkers nemen een goed berekend risico. Het loopt eigenlijk alleen écht fout als de schenker binnen de drie jaar plots sterft, bijvoorbeeld door een hartstilstand of een auto-ongeluk. Sterft de schenker pas na een ziekte?

Dan grijpt de gokker in. Hij haalt de handgift- of bankgiftdocumenten van onder het stof, of de schenkingsakte die via Nederlandse notaris was opgesteld, en biedt deze nog snel aan op een Belgisch registratiekantoor. Hij betaalt het schenkingsrecht van 3, 5 of 7% en de kous is af. Hij rekent in extremis af met de fiscus.

Opgelet! Betaalt u schenkingsrechten in een later stadium op basis van de oude handgift- of bankgiftdocumenten of op basis van de in Nederland verleden schenkingsakte? Dan doet u dat wel op de verkoopwaarde van de geschonken goederen ten tijde van de aanbidding ter registratie van deze documenten. En dus niet op basis van de oude, misschien lagere, verkoopwaarde ten tijde van de schenking.

Sommige gokkers gaan nog een stapje verder. Ze doen een belastingvrije schenking van roerende goederen. Meteen daarna sluiten ze bij een verzekeraar voor drie jaar een overlijdensverzekering op het hoofd van de schenker af. Sterft de schenker de zo gevreesde plotselinge dood binnen de drie jaar na de belastingvrije schenking? Dan dekt de verzekeringspolis de successierechten. Informeer best even over de hoogte van de verzekeringspremies. Is de schenker op hoge leeftijd? Of blaakt hij niet echt meer van gezondheid? Dan kan dat bedrag wel eens tegenvallen ...

WANNEER TOEPASSEN

In drie concrete gevallen is de doorgeefschenking een nuttig instrument:

- Tussen kinderloze echtgenoten

De volle eigendom wordt eerst vermaakt aan de langstlevende huwelijkspartner.

Alles wat die niet opmaakt, gaat in tweede orde terug naar de eigen familie van de schenker.

- In relatie tot een gehandicapt kind

Ouders van een gehandicapt kind willen de persoon of de instelling belonen die zich over hun kind ontfermt, als zij zelf gestorven zijn.

Ze vermaken bepaalde goederen aan het gehandicapt kind. En wijzen meteen de tweede begiftigde aan, die alles krijgt wat het gehandicapte kind niet heeft verteerd.

- In de relatie grootouders - ouders - kleinkinderen

X en Y hebben drie kinderen (A, B en C), die ieder op hun beurt twee kinderen hebben. X en Y schenken dan bijvoorbeeld hun

effectenportefeuille aan hun kinderen, met beding dat wat bij hun dood overblijft automatisch naar hun kleinkinderen gaat, 'per staak'.

FISCAAL INTERESSANT

De doorgeefschenking biedt ook fiscale mogelijkheden. Ook de fiscus gaat daar mee akkoord. Dat blijkt uit een recent geval, van een schenking van een beleggingsportefeuille tussen grootouders - ouders - (klein)kinderen.

De fiscus besliste als volgt. Op de eerste schenking, van de grootouders naar hun eigen kinderen, wordt 3% schenkingsrecht geheven. Bij de dood van de kinderen treedt de tweede schenking in werking. De kleinkinderen betalen dan 'op wat rest', opnieuw schenkingsrecht van 3%. Op deze tweede schenking worden dus geen successierechten geheven. Dat is een belangrijk fiscaal voordeel.

In alle gewesten moet u ook een bepaalde periode na de schenking aan een resem voorwaarden voldoen, als u het fiscaal voordeel wilt behouden.

In Vlaanderen kan een bedrijfsschenking tegen 2%, in Brussel 3% en Wallonië 0%.

ZINVOL OF NIET

De voorwaarden voor de bedrijfsschenking zijn minder omslachtig en beter beheersbaar dan de voorwaarden om het familiebedrijf tegen gunsttarief te erven (zie eerder). Maar toch blijft de schenking een vrij formalistisch gedoe. (In Vlaanderen valt het nog mee.) Kunt u dan niet beter de aandelen van de vennootschap 'gewoon' schenken? Zeker in rechte lijn - aan de kinderen. U doet zo'n 'gewone' schenking in de drie gewesten tegen 3%, zonder voorwaarden.

De bedrijfsschenking heeft wel een belangrijk voordeel. Goederen waarover iemand door schenking beschikt, worden bij het overlijden van de schenker opnieuw in de erfenis gebracht, om de gelijkheid tussen de erfgenamen te herstellen. Normalerweise gebeurt deze inbreng volgens de waarde van de goederen op het ogenblik van het overlijden van de schenker.

Maar voor goederen die geschonken worden via het fiscaal gunstregime van de bedrijfsschenking, kijkt men naar de waarde op het moment van de schenking. Dit is belangrijk voor de begiftigde. Want ondertussen kreeg het geschonken bedrijf, dankzij bloed, zweet en tranen van de begiftigde, een meerwaarde. Op die manier moet de begiftigde, bij het overlijden van de schenker, die meerwaarde niet afrekenen met zijn co-erfgenamen.

ONROEREND GOED SCHENKEN: HOE PAKT U DAT VERSTANDIG AAN

● DE TARIEVEN

In België gelegen onroerend goed moet u via een notaris schenken. U kunt dus niet belastingvrij schenken (via een buitenlandse notaris), zoals voor roerende goederen. De tarieven zijn relatief hoog.

VLAANDEREN

Schijven		Rechte lijn tussen echtgenoten en samenwoners	
0,01 tot 12.500 €		3%	
12.500 tot 25.000 €		4%	
25.000 tot 50.000 €		5%	
50.000 tot 100.000 €		7%	
100.000 tot 150.000 €		10%	
150.000 tot 200.000 €		14%	
200.000 tot 250.000 €		18%	
250.000 tot 500.000 €		24%	
Daarboven		30%	
Schijven	Tussen broers en zussen	Tussen ooms of tantes en neven of nichten	Tussen alle andere personen
0,01 tot 12.500 €	20%	25%	30%
12.500 tot 25.000 €	25%	30%	35%
25.000 tot 75.000 €	35%	40%	50%
75.000 tot 175.000 €	50%	55%	65%
Daarboven	65%	70%	80%

'Samenwoners' zijn hier zowel wettelijke als feitelijke samenwoners. Feitelijke samenwoners moeten bewijzen dat ze op de dag van de schenking minstens één jaar ononderbroken samenwonen en een gemeenschappelijke huishouding voeren.

Onroerend goed kunt u niet belastingvrij schenken.

BRUSSEL

Schijven	Rechte lijn tussen echtgenoten, tussen (wettelijke) samenwonenden
0,01 tot 50.000 €	3%
50.000 tot 100.000 €	8%
100.000 tot 175.000 €	9%
175.000 tot 250.000 €	18%
250.000 tot 500.000 €	24%
boven de 500.000 €	30%
Schijven	Tussen broers en zussen
0,01 tot 12.500 €	20%
12.500 tot 25.000 €	25%
25.000 tot 50.000 €	30%
50.000 tot 100.000 €	40%
100.000 tot 175.000 €	55%
175.000 tot 250.000 €	60%
boven de 250.000 €	65%
Schijven	Tussen ooms of tantes en neven of nichten
0,01 tot 50.000 €	35%
50.000 tot 100.000 €	50%
100.000 tot 175.000 €	60%
boven de 175.000 €	70%
Schijven	Tussen alle andere personen
0,01 tot 50.000 €	40%
50.000 tot 75.000 €	55%
75.000 tot 175.000 €	65%
boven de 175.000 €	80%

De gelijkschakeling van samenwoners met gehuwden geldt alleen voor wettelijke samenwoners. Feitelijke samenwoners ondergaan de tarieven 'tussen alle andere personen'.

WALLONIE

Schijven		Rechte lijn tussen echtgenoten en wettelijk samenwonenden	
0,01 tot 12.500 €		3%	
12.500 tot 25.000 €		4%	
25.000 tot 50.000 €		5%	
50.000 tot 100.000 €		7%	
100.000 tot 150.000 €		10%	
150.000 tot 200.000 €		14%	
200.000 tot 250.000 €		18%	
250.000 tot 500.000 €		24%	
Daarboven		30%	
Schijven	Tussen broers en zussen	Tussen ooms of tantes en neven of nichten	Tussen alle andere personen
0,01 tot 12.500 €	20%	25%	30%
12.500 tot 25.000 €	25%	30%	35%
25.000 tot 75.000 €	35%	40%	60%
75.000 tot 175.000 €	50%	55%	80%
Daarboven	65%	70%	80%

In Wallonië genieten alleen de wettelijke samenwoners dezelfde tarieven als echtgenoten.

Feitelijke samenwoners ondergaan het hoge tarief 'tussen alle andere personen'.

● GUNSTREGELING VOOR DE VLAAMSE BOUWGROND ●●●●●●●●●●

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen schenkingen in rechte lijn en tussen echtgenoten/samenwoners en schenkingen aan andere personen.

In Vlaanderen geldt tot 31 december 2011 een verlaagd schenkingstarief voor de schenking van bouwgrond.
Houd dus deze deadline in de gaten!

● SCHENKINGEN IN RECHTE LIJN, TUSSEN ECHTGENOTEN EN SAMENWONERS ●●●●●●●●●●

Volgende tariefstructuur geldt:

Schijven	Rechte lijn, tussen echtgenoten en tussen wettelijk samenwonenden
0,01 tot 12.500 €	1%
12.500 tot 25.000 €	2%
25.000 tot 50.000 €	3%
50.000 tot 100.000 €	5%
100.000 tot 150.000 €	8%
150.000 tot 200.000 €	14%
200.000 tot 250.000 €	18%
250.000 tot 500.000 €	24%
Daarboven	30%

Het bijzonder tarief voor de schenking van bouwgrond wordt verlaagd met 2%, en dit tot de schijf van € 150.000. Boven de € 150.000 veranderen de tarieven niet.

- 5) De schenker moet niet al zijn rechten in de grond wegschenken.
U kunt ook een onverdeelde helft schenken tegen gunsttarief.

● GUNSTREGELING VOOR DE BRUSSELSE EN WAAELSE GEZINSWONING ●

BRUSSEL

Brussel kent een verlaagd tarief voor de schenking van de gezinswoning.
De Brusselse regeling is niet beperkt in tijd.

Het verlaagd tarief geldt alleen voor schenkingen in rechte lijn,
tussen echtgenoten en wettelijke samenwoners.

TARIEVEN

Schijven	Rechte lijn, tussen echtgenoten en tussen wettelijk samenwonenden
0,01 tot 50.000 €	2% (i.p.v. 3%)
50.000 tot 100.000 €	5,3% (i.p.v. 8%)
100.000 tot 175.000 €	6% (i.p.v. 9%)
175.000 tot 250.000 €	12% (i.p.v. 18%)
250.000 tot 500.000 €	24%
boven de 500.000 €	30%

Het tarief tot € 250.000 wordt met een derde verlaagd.
Daarboven gelden de normale schenkingsrechten.

Er zijn wel enkele voorwaarden:

- 1) De schenking gaat over een onroerend goed dat geheel of gedeeltelijk dient voor bewoning. U kunt geen bouwgrond schenken tegen het gunsttarief.
- 2) De woning of het appartement ligt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- 3) De schenker schenkt de volle eigendom.
- 4) De schenker schenkt het volledig aandeel dat hij in het onroerend goed heeft.
- 5) De begiftigde mag niet volle eigenaar zijn van een ander onroerend goed, dat geheel of gedeeltelijk voor bewoning dient. Dit is de 'uitsluitingsregel'. Het fiscaal voordeel geldt wel in volgende gevallen:
  - de begiftigde is de eigenaar van een ander onroerend goed dat niet dient voor bewoning;
  - de begiftigde is eigenaar van een onverdeeld deel in een woning;
  - de begiftigde bezit alleen de blote eigendom of het vruchtgebruik van een andere woning.
  - de begiftigde bezit een bouwgrond.
- 6) Minstens één van de begiftigden vestigt zijn hoofdverblijfplaats binnen de twee jaar op het adres van de geschonken woning. Hij behoudt zijn hoofdverblijfplaats in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor minstens vijf jaar, niet noodzakelijk in de geschonken woning.
- 7) De begiftigde vraagt in de schenkingsakte uitdrukkelijk de toepassing van de gunstmaatregel.

WALLONIE

Het Waals gunsttarief voor de schenking van de gezinswoning is alleen weggelegd voor de schenkingen in de rechte lijn, tussen echtgenoten en wettelijke samenwoners.

TARIEVEN

Schijf van de schenking		
0,01 tot 25.000,00 €	1%	
25.000,01 tot 50.000,00 €	2%	250 €
50.000,01 tot 175.000,00 €	5%	750 €
175.000,01 tot 250.000,00 €	12%	7.000 €
250.000,01 tot 500.000,00 €	24%	16.000 €
meer dan 500.000 €	30%	76.000 €

Het gunsttarief geldt tot een waarde van € 250.000. Daarboven gelden de normale schenkingstarieven.

De voorwaarden:

- 1) De schenking gaat over een onroerend goed in het Waals Gewest.
- 2) Dit onroerend goed is geheel of gedeeltelijk voor bewoning bestemd. Bouwgronden zijn uitgesloten.
- 3) De schenker schenkt zijn aandeel in volle eigendom.
- 4) Het geschonken onroerend goed is op het moment van de schenking minstens vijf jaar de hoofdverblijfplaats van de schenker, tenzij die wegens overmacht ergens anders moest wonen.
- 5) De begiftigde vraagt de toepassing van het gunsttarief. Hij heeft geen andere verplichtingen. Het maakt niet uit wat hij doet met de geschonken woning.

De dochter betaalt: € 17.625 schenkingsrechten.
Op 58 jaar schenkt hij het goed van € 50.000.
De dochter betaalt: € 2.125
Op 62 jaar schenkt hij het goed van € 250.000.
De dochter betaalt: € 26.625.
De dochter betaalt dus in totaal € 52.000 schenkingsrechten.

Hypothese 2:

De weduwnaar laat bij zijn overlijden datzelfde vermogen gewoon na.
(Dat in deze hypothese niet in waarde is gestegen.)
De dochter betaalt successierechten op € 600.000:
- op een eerste schijf van € 50.000 = 3% = € 1.500
- op een tweede schijf van € 200.000 = 9% = € 18.000
- op het saldo, een schijf van € 350.000 = 27% = € 94.500
De dochter betaalt € 114.000 successierechten.

Besluit: De belastingbesparing bedraagt: € 114.000 - € 52.000 = € 62.000.

Heeft u maar één enkele opbrengsteigendom, bijvoorbeeld een klein flatgebouw met vier appartementen? Geen probleem: ook u kunt perfect in schijfjes wegschenken. Stel een 'basisakte' op. Dat is een notariële akte, waarbij de eigendom in diverse entiteiten (lees: wooneenheden, in ons voorbeeld vier afzonderlijke appartementen) juridisch wordt opgesplitst. Vervolgens schenkt u om de drie jaar een afzonderlijke entiteit weg. Slaagt u er in om tussen elke schenking en na de laatste schenking drie jaar te blijven ademen? Dan verwezenlijkt u ook de perfecte successieplanning. U kunt zelfs nog een stap verder gaan. Stel: u heeft één groot waardevol gebouw, dat u niet kunt verdelen in entiteiten. Denk aan een groot winkelgebouw op een commercieel zeer goede ligging. U moet geen basisakte opstellen, maar schenkt eenvoudigweg om de drie jaar een bepaald onverdeeld deel van het gebouw weg, bijvoorbeeld om de drie jaar één/vierde onverdeeld deel.

TONTINE & AANWAS: DE MIDDELEEUWEN HERONTDEKT

● STOKOUDE FORMULE ●

Het 'beding van aanwas', ook bekend onder zijn historische naam, het 'tontinebeding', ontsproot aan het brein van de 17de eeuwse Italiaanse bankier Lorenzo Tonti. Het is een clause die wordt ingebouwd als samenwoners iets in onverdeeldheid kopen of bezitten. Meestal is dat de gezinswoning.

De partners spreken in de clause af dat bij een overlijden, de helft in de onverdeeldheid van de overledene automatisch naar de andere partner overgaat, in volle eigendom of beperkt tot vruchtgebruik. De langstlevende krijgt de helft van de eerststervende, niet via erfenis maar op een contractuele basis.

Dat is een groot verschil. Laat de eerststervende reservataire erfgenamen na? Dan kunnen zij hun reserve niet inroepen. Het beding van aanwas zet de regels van het erfrecht buitenspel.

● FISCALE EFFECTEN ●

De fiscale behandeling verschilt. Gaat het over een onroerende of een roerende onverdeeldheid?

ONROEREND GOED

Een van de partijen die onder beding van aanwas een onroerend goed kochten, sterft. In principe zijn er geen successierechten verschuldigd, maar registratierechten, meer bepaald het kooprecht. Dit bedraagt 10% voor onroerende goederen in Vlaanderen en 12,5% in de rest van het land.

De langstlevende betaalt dit recht op de helft van de verkoopwaarde van het onroerend goed.

Wat is het voordeel van samenwoners bij dit kooprecht? Het lage successietarief van de gehuwden is haast overal ook van toepassing voor samenwoners.

Kunnen ze niet beter successierechten betalen? En waarom 10% kooprecht betalen in Vlaanderen, als u via een 'echte erfenis' geen successierechten betaalt op de gezinswoning?

Terechte vragen. Voor de doorsnee woning bent u fiscaal goedkoper af met de betaling van het successierecht. Toch kiezen samenwoners nog vaak voor de tontine. De aanwas zien ze als het fiscaal prijskaartje van de zekerheid van de erfenis van de gezinswoning. Een testament geeft die zekerheid niet. Het is herroepbaar en bovendien kunnen de erfgenamen van de eerststervende hun reserve inroepen. Ook wettelijke samenwoning geeft die zekerheid niet. Een van de partners kan de wettelijke samenwoning eenzijdig opzeggen, en dan sneuvelt ook het erfrecht dat gebaseerd is op de samenwoning.

Een contract zoals de tontine is juridisch veiliger. Het kan alleen verbroken worden in gezamenlijk akkoord tussen de partijen.

ROEREND GOED

Bij aanwas van roerende goederen is er geen enkele taxatie, noch successierechten noch registratierechten.

Zorg ervoor dat het kanselement voor beide kopers even groot is. Anders riskeert u schenkingsrechten te moeten betalen. Dat kan als tussen beide partners een groot leeftijdsverschil bestaat of als een van de partners zo ziek is, dat de kans op diens overlijden veel groter is dan bij de andere partner. U lost dat probleem op, door de jongste of de gezondste - de partner die waarschijnlijk uiteindelijk het hele goed ontvangt - een hogere bijdrage te laten betalen in de koopsom.

GEZOCHT: VERZEKERINGS- MAKELAAR MET RUIME ERVARING IN FISCALE SPITSTECHNOLOGIE

Is de levensverzekering een middel om uw vermogen fiscaal voordelig door te geven? Zeker. Als u het een beetje handig speelt.

● FISCUS LIGHT OP DE LOER ●

De verzekeringnemer sluit met de levensverzekeringsmaatschappij een overeenkomst. De maatschappij keert bij het overlijden van de verzekerde een som uit aan een derde persoon, de begunstigde. Die laatste is geen 'erfgenaar'. Hij strijkt gewoon gratis een kapitaal op, zodra de verzekeringnemer overlijdt. In juridische termen heet dit een 'beding ten behoeve van een derde'.

De begunstigde krijgt het kapitaal niet als erfgenaar, maar dankzij een contractuele clause. Dat is een wereld van verschil. Dat kapitaal zit niet in de erfenis en ontsnapt dus in principe aan successierecht. Of toch niet?

Fiscaal liggen de zaken iets genuanceerder. Tijdens zijn leven zou de verzekeringnemer verschillende overeenkomsten kunnen afsluiten. Op die manier maakt hij zijn vermogen belastingvrij over aan derden. De fiscale wetgever is niet van gisteren. Hij steekt een stokje voor dit ontsnappingsmechanisme.

De contracten werden tijdens het leven afgesloten. Maar toch moeten er successierechten betaald worden als de verzekeringnemer overlijdt. Dat komt door de fictiebepaling van art. 8 W.Succ. De levensverzekeringspolis moet opgenomen worden in het actief van de aangifte van nalatenschap. Deze aangifteverplichting geldt zowel voor Belgische als voor buitenlandse polissen.

de drie jaar? Dan zijn in principe wel successierechten verschuldigd. Willen grootvader en kleinzoon het risico van de drie jaar niet lopen? Dan doen ze de schenking van het geld – waarmee de kleinzoon de eenmalige verzekeringspremie betaalt – best voor een Belgische notaris. Ze betalen dan 3% schenkingstarief.

In het verzekeringsjargon heet dit de 'ABA'-formule:

A = verzekeringnemer = kleinzoon

B = verzekerde = grootvader

A = begunstigde bij overlijden = kleinzoon

Een variante is de 'ABBA'-formule. De kleinzoon blijft de begunstigde als grootvader sterft. Maar deze formule gaat de toer op van een gemengde levensverzekering. Grootvader wordt begunstigde als hij een bepaalde leeftijd bereikt.

Schematisch krijgen we:

A = verzekeringnemer = kleinzoon

B = verzekerde = grootvader

B = begunstigde bij leven = grootvader

A = begunstigde bij overlijden = kleinzoon

Verschillende combinaties zijn mogelijk, ook met producten die meer in de richting van een spaar- of beleggingsproduct gaan, de "Tak-23". Vraag informatie bij een gespecialiseerde verzekeringsmakelaar.

● ECHTGENOTEN GEHUWD ONDER GEMEENSCHAPSTELSEL ●

EEN BIJZONDER GEVAL

De fiscale wetgever werkte een speciale regeling uit voor de echtgenoten gehuwd onder een stelsel van gemeenschap van goederen. Hij gaat er van uit dat in zo'n stelsel de premies van de verzekering meestal met gemeenschapsgeld betaald worden. De regeling geldt niet alleen voor de levensverzekeringen die afgesloten zijn door de overledene. Ook de levensverzekering die de langstlevende echtgenoot in eigen voordeel afsloot op het hoofd van de voor-overledene valt er onder. Ze zijn belastbaar in het successierecht.

De belasting van het uitgekeerd kapitaal hangt af van de oorsprong van de gelden waarmee de verzekeringspremies betaald zijn.

Bovendien is de belastbaarheid van het uitgekeerd kapitaal onderworpen aan eigen regels. De belasting van het uitgekeerd kapitaal hangt af van de oorsprong van de gelden waarmee de verzekeringspremies betaald zijn. Zijn de premies met gemeenschapsgeld betaald? Dan wordt slechts de helft van de uitkering belast.

Werd eigen geld van de overledene gebruikt? Dan wordt het volledige kapitaal belast. Betrof het eigen geld van de begunstigde echtgenoot? Dan wordt niets belast.

De belastbaarheid voor de helft geldt ook als de verzekering is afgesloten door een derde, bijvoorbeeld een vennootschap die een groepsverzekering of bedrijfsleidersverzekering afsluit.

INFORMATIEBROCHURE UITGEGEVEN DOOR DE NEDERLANDSTALIGE GEMEENSCHAPSRAAD
VAN DE KONINKLIJKE FEDERATIE VAN HET BELGISCH NOTARIAAT.

BERGSTRAAT, 30-34 - 1000 BRUSSEL

<http://www.notaris.be>

In samenwerking met

Voor belangrijke zaken
neemt u De Tijd.

DE TIJD

www.tijd.be